

5 CHRÁM SVATÉHO MOŘICE

Olomoucký farní kostel z počátku patnáctého století je typický dvěma nesymetrickými hranolovými věžemi i vysoce klenutým trojlodím, a tak právem náleží k jedinečným pozdně gotickým stavbám na Moravě. Koncem šestnáctého století ke kostelu přibyla renesanční hrobka olomoucké šlechtické rodiny Edelmannů, bohatě zdobená kamennými reliéfy.

Při pozdějších barokních úpravách byly v roce 1745 v chrámu postaveny varhany, které patří k největším ve střední Evropě. Tento slavný hudební nástroj z mistrovské dílny Michala Englera se mimo jiné každoročně rozznívá v době Mezinárodního varhanního festivalu. Kromě prohlídky samotného kostela může návštěvník vystoupit po unikátním dvojitým točitém schodišti na jednu z věží, z níž je nádherný výhled na centrum Olomouce.

6 CHRÁM SV. MICHALA

Raně barokní chrám svatého Michala byl postaven na místě původního gotického kostela podle návrhu Tencally a Martinelliho v letech 1676–1702. V devatenáctém století byly na čelní fasádu přemístěny barokní sochy Krista a Panny Marie z dílny sochaře Ondřeje Zahnera.

Impozantní barokní interiér kostela, který je jedním z nejkrásnějších v Olomouci, byl částečně restaurován v historizujícím duchu roku 1897 a ostře kontrastuje se strohým exteriérem. Přístupná je také gotická zvonice, ambít se souborem obrazů barokního malíře Ignáce Raaba a podzemní poustevna se studánkou.

15

7 KOSTEL PANNY MARIE SNĚŽNÉ

Univerzitní kostel, vysvěcený roku 1716, stavěli olomoučtí jezuité v letech 1712 až 1719 na místě někdejšího minoritského klášterního kostela. Schéma kostela vychází volně z prototypu římského jezuitského kostela Il Gesù, přímým inspiračním zdrojem architekta Michaela Josefa Kleina z Nisy byl pražský malostranský kostel svatého Mikuláše. Autorem portálu je kameník Václav Render, sochy na průčelí vytvořil David Zürn. Realizaci stavby prováděl olomoucký stavitel Lukáš Kleckel.

8 DOMINIKÁNSKÝ KOSTEL

Pozdně gotický kostel Neposkrvněného početí Panny Marie v Sokolské ulici byl původně vystavěn jako kostel kláštera františkánů–bosáků na Bělidlech. Klášter s kostelem byl vystavěn z podnětu charismatického kazatele a minoritského generálního vikáře Jana Kapistrána v letech 1454–1468. Trojlodí čtvercového centrálního půdorysu je zaklenuto pouze jednoduchými křížovými klenbami. Zajímavá je Jehlancovitá střecha chrámu, stejně jako výzdoba interiéru s několika pozdně gotickými nástěnnými malbami. Kostel si zachoval gotickou podobu, ale klášter byl barokně přestavěn v roce 1743. V současné době patří klášter s kostelem konventu dominikánů.

9 KOSTEL SVATÉ KATEŘINY

Gotický kostel sv. Kateřiny byl společně s klášterem dominikánek založen před r. 1257, dnešní stavba však pochází z 2. poloviny 14. století. Kostel i klášter byl poškozen během třicetileté války švédskými vojsky a po požáru

v roce 1709 byl interiér kostela barokně upraven. Stavební dějiny klášterního kostela byly završeny regotizací interiéru v letech 1848–1884. Ke kostelu přiléhá komplex budov bývalého kláštera. Po zrušení kláštera dominikánek během josefínských reforem získaly objekt voršilký, které jej vlastnily do nástupu komunistické totality. Dnes je objekt kláštera s výjimkou kostela soukromým majetkem.

10 KAPLE SVATÉHO JANA SARKANDRA

Na místě městské věznice, ve které byl umučen katolický kněz Jan Sarkander, byla v letech 1672–1673 otevřena barokní kaple. Velkolepou přestavbou byla v letech 1909–1912 vytvořena centrální novobaro-kní kaple s bohatou sochařskou výzdobou, která je stejně jako architektonické řešení dílem architekta a sochaře Eduarda Sochora. V suterénu kaple je dochován původní skřípec, na kterém byl svatý Jan Sarkander umučen.

11 KAPUCÍNSKÝ KOSTEL

Kostel Zvěstování Panny Marie, situovaný v jihovýchodním cípu olomouckého Dolního náměstí, je klášterním kostelem řádů kapucínů. Kostel byl budován neznámým stavitelme mezi lety 1655–1661 jako jednoduchá jednodlná sálavá stavba s dvojicí bočních kaplí a pravoúhlým presbytářem. Bohužel není znám ani autor projektu kostela, jehož architektura je pojata velmi střídově. Jednoduché hladké hlavní průčelí klášterního kostela s vysokým trojúhelníkovým štítem tvoří výraznou urbanistickou dominantu jižní fronty Dolního náměstí a je zdobeno mozaikou s výjevem Zvěstování nad vstupním portálem.

10

12

12 KOSTEL SV. GORAZDA

Pravoslavný kostel sv. Gorazda je členitá symetrická stavba, která se na první pohled výrazně odlišuje od ostatních olomouckých chrámů. Vrcholí osmibokou věží, zakončenou cibulovitou pozlacenou bání s křížem, která jednoznačně odkazuje na inspirační zdroje tradiční byzantizující architektury ruské provenience.

Chrám byl vystavěn v letech 1937–1939 podle projektu architekta Vsevoloda Kolmackého a od roku 1950 se stal katedrálím chrámem pravoslavné olomoucko-brněnské eparchie. V suterénu se nachází modlitebna obklopená administrativními místnostmi. Ve zvýšeném přízemí je za předsíní vlastní chrámový prostor. Nad vstupem jsou v nikách umístěny dvě ikony – olejomalby na plechu – nad vchodem Sv. Gorazd a ve stěně zvonice nad chrámovou předsíní obraz Bohorodičky. Kostel je urbanistickou a architektonickou dominantou východní části centra města.

13 KLÁŠTER HRADISKO

Klášter Hradisko založil roku 1078 olomoucký úředník kníže Ota první s manželkou Eufemií Uherskou. Prvními řeholníky usazenými v klášteře byli benediktini, které vystřídali před polovinou dvanáctého století premonstráti. Za husitských válek byl klášter pobořen, značné poškození utrpěl také za třicetileté války. Jeho obnova započala v polovině sedmnáctého století. Autorem projektu kláštera s výjimkou konventního kostela byl Giovanni Pietro Tencalla, prelatura byla budována pravděpodobně dle plánu Domenica Martinelliho. K autorům vnitřní výzdoby patřili sochaři a štukatéři Baltazar Fontana, Antonín Rika, Jan Hangemiler, Jiří Antonín Heinz, Michael Mandík, Jan Kryštof Handke a další.

Hradisko v roce 1748 navštívili císařovna Marie Terezie a František Lotrinský. Po zrušení kláštera roku 1784 zde krátce byl kněžský seminář, od roku 1802 sloužil objekt jako vojenská nemocnice.

14 KAPLE SLOUPU NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE

Kaple vestavěná do těla Trojičního sloupu, památky UNESCO, byla dokončena před rokem 1733 ještě za života iniciátora a projektanta sloupu Václava Rendera. Kaple je zaklenuta kupolí s lucernou. Světlo přivádí šestice oken a výzdobu tvoří šest reliéfů s motivy starozákonních obětování, předobrazů Kristova ukřižování. Vlastní scéna

ukřižování je umístěna přímo proti vstupu do kaple, která byla vysvěcena společně se sloupem po jeho dokončení roku 1754 za účasti císařovny Marie Terezie.

15 POUTNÍ CHRÁM NA SVATÉM KOPEČKU

Barokní bazilika s dvouvěžovým průčelím je výraznou dominantou krajiny okolí Olomouce. K budově chrámu přiléhají po stranách boční křídla s atikou nesoucí sochy 12 apoštolů a dvou světců – sv. Šebestiána a sv. Rocha. Za kostelem se nachází ambít a kaple Panny Marie. Jednoduchý interiér chrámu, po stranách lemovaný kaplemi, je ve střední části zaklenutý masivní kupolí.

Na výzdobě interiéru chrámu se podílela řada moravských i cizích malířů, sochařů a štukatérů. Jan Kryštof Handke vymaloval pendantivy kupole alegoriemi čtyř světadílů. V jedné z bočních kaplí se nachází Handkeho freska sv. Augustina, která je považována za malířovo vrcholné dílo. Z dalších významných děl v kostele je třeba vedle obrazu sv. Josefa od Tobiáše Pocka zmínit i obraz na hlavním oltáři od Johanna Spillenberga. Na vnitřní výzdobě kostela se dále podíleli sochaři Josef Winterhalter, Jiří Antonín Heinz a Michael Zürn. Tento monumentální chrám byl v květnu 1995 povýšen papežem Janem Pavlem II. na baziliku minor.

16 CYRILOMETODĚJSKÝ KOSTEL

Kostel sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci-Hejčíně je postaven ve stylu neoklasicizující moderny. Jednoduchý exteriér kostela kontrastuje s bohatou výzdobou interiéru. Architektonicko-urbanistický návrh začleňující kostel do prostředí tehdy nově budované olomoucké čtvrti vypracoval

13

architekt Ladislav Skřivánek, kterého oslovila kostelní jednota v roce 1925. Vlastní projekt zpracoval architekt a stavitel Josef Šálek z Brna. Stavba byla zahájena 16. září 1929 a dokončena v roce 1932 pod vedením stavitelů Jindřicha Kyliána a Tomáše Šipky. Vnitřní výzdobě dominuje mohutná mozaika v čele presbytáře od malíře Jano Köelera. Varhany s třiceti rejstříky jsou od bratří Riegerů. V kryptě chrámu je umístěna hrobka arcibiskupa Prečana, který stavbu kostela inicioval a z velké části i financoval.

17 EVANGELICKÝ KOSTEL

Evangelický kostel nad řekou Moravou na spojnici ulic Husova a Blahoslavova vznikl kvůli sporům mezi Čechy a Němci ohledně používání tzv. Červeného kostela. Česko-bratrská církev evangelická započala se stavbou kostela v prvních válečných dnech první světové války. Kostel s několika sály pro nedělní školu, mládež a biblické hodiny byl dostavěn pro válečné potřeby až roku 1920. Interiér byl upraven v letech 1987–88 podle projektu architekta Bartáka. Zvon ve věži pochází z Červeného kostela.

18 ČERVENÝ KOSTEL

Evangelický kostel s 55 metrů vysokou věží a fasádou z červených cihel je Olomoučany nazýván „Červený kostel“. Projekt kostela vypracoval v roce 1898 stavitel Franz Böhm a následně jej zjednodušil a upravil německý architekt Max Löw. Základní kámen kostela byl zasazen 17. května 1901 a stavba byla dokončena o rok později. Od roku 1919 kostel využívala německá evangelická církev. Po druhé světové válce připadl kostel státu. Česko-bratrská církev evangelická jej používala až do roku 1960, kdy kostel připadl vědecké knihovně jako sklad knih. Tomuto účelu slouží dodnes.

19 HUSŮV SBOR

Husův sbor církve československé husitské je trojlodní bazilika na severozápadním okraji historického jádra. Hlavní prostora modlitebny se nachází ve zvýšeném přízemí. Přístupná je monumentálním schodištěm se šesti sloupy s hlavicemi. Celý chrám je završen kopulovou neckovitou střechou s lucernou a věžičkou. V zadní části kostela je věž zakončená kalichem, umístěná asymetricky k hmotě chrámu. Pod kostelem se nachází kolumbárium. Chrám byl postaven v letech 1924–1926 v neoklasicistním slohu. Projekt vypracoval olomoucký architekt Hubert Aust.

OLMOUC

Olomouc

... duchovní metropole

Olomouc – duchovní metropole

Olomouc je odnepaměti duchovní metropolí. Již od 11. století byla sídlem obnoveného moravského biskupství, které bylo roku 1777 povýšeno na arcibiskupství. Do úřadu biskupa můžete v současnosti v téměř celé střední Evropě nahlédnout jen v Olomouci. S městem jsou spjaty slavné církevní osobnosti, jako olomoucký biskup Jindřich Zdík, patron Moravy sv. Jan Sarkander, sv. Pavlína, patronka města, či papež Jan Pavel II.

Říká se, že v Olomouci je počet kostelů, kaplí a sakrálních prostor v přepočtu na obyvatele nejvyšší v celé České republice. Mnoho dalších se navíc nedochovalo do současnosti. Během 2. světové války byla zničena i olomoucká synagoga, která stávala v prostoru dnešního Palachova náměstí. Na připomínku byla na sousední budově Přírodovědecké fakulty umístěna pamětní deska.

Významné je také množství klášterů ve městě. Prvním v Olomouci a zároveň druhým nejstarším na Moravě byl benediktinský klášter na Hradisku. V současnosti jsou v Olomouci činné řády dominikánů, kapucínů, jezuitů, karmelitánů i premonstrátů a několik ženských kongregací. Mezi rozmanitostí církevních staveb v Olomouci kvalitou umělecké výzdoby dominují především katolické chrámy, ale neméně atraktivní jsou také evangelický „Červený kostel“, Husův sbor či pravoslavný kostel sv. Gorazda.

Věděli jste, že...

- patronkou Olomouce je sv. Pavlína, na jejíž počest se každoročně pořádá historický průvod městem?
- v gotickém chrámu sv. Mořice najdete největší varhany ve střední Evropě?
- dóm sv. Václava má druhou nejvyšší kostelní věž a druhý největší zvon v ČR?
- v Arcibiskupském paláci usedl na trůn nejdelší vládnoucí evropský panovník František Josef I.?

Náš tip

Olomoucké zvony jsou neodmyslitelnou součástí kulturního dědictví města. V minulosti v biskupské Olomouci působilo několik zvonářů. Nejstarším známým v Olomouci působícím zvonářem byl Hanuš Herbšt, autor nedochovaného zvonu kostela sv. Michala, který byl činný v letech 1420–1440. Hodinový cimbál zavěšený v lucerně radniční věže ulil roku 1501 mistr Jan.

Z produkce Olause Oberga se zachovaly dva zvony z roku 1732 v kostele Panny Marie Sněžné, na Sv. Kopečku jsou umístěny dva z původních čtyř zvonů vídeňského zvonáře Joachima Grosse. Nejrozsáhlejším zvonovým souborem na Moravě byla vybavena olomoucká katedrála sv. Václava. Její největší zvon sv. Václav váží 8 tun a je tak největším zvonem na Moravě.

V letní sezoně jsou v Olomouci zpřístupněny zvonice v chrámech sv. Mořice a sv. Michala.

5

1 ARCIBISKUPSKÝ PALÁC

Olomoucký arcibiskupský palác patří mezi významné raně barokní stavby na Moravě. Vznikl podle projektu italských architektů Filiberta Luccheseho a Giovannioho Pietra Tencally na místě staršího renesančního paláce.

Dlouhá uliční fasáda má bohatě členěné průčelí se třemi portály. Ve vnitřní dispozici podtrhuje palácový charakter stavby monumentální schodiště a slavnostní sály. V arcibiskupské kapli se dochovala původní výzdoba. Biskupská rezidence prošla mnoha přestavbami, kterých se účastnili přední evropské architekti a umělci. Poslední větší přestavba byla realizována po požáru v roce 1904 za arcibiskupa Františka Bauera. V rezidenci, kde pobývalo mnoho významných panovníckých návštěv, usedl na císařský trůn roku 1848 František Josef I. Palác je přístupný veřejnosti s průvodcem, k vidění je sedm historických reprezentačních sálů a místností s krátkodobými výstavami.

2 DÓM SVATÉHO VÁCLAVA

Katedrála sv. Václava se svým dvouvěžovým průčelím patří neodmyslitelně k panoramatu města. Třetí, jižní věž, vysoká 100,65 m, je nejvyšší kostelní věží na Moravě. Halové trojlodí kostela vychází z původní středověké dispozice. Původně románskou baziliku, stavěnou od počátku dvanáctého století knížetem Svatoplukem, vysvětil roku 1131 biskup Jindřich Zdík. Po několika požárech byla v prů-

2

běhu 13. a 14. století přestavěna jako gotické trojlodí. Na jižní straně kostela byla přistavěna renesanční kaple svatého Stanislava. Presbytář pochází ze 17. století. Pod presbytářem se nachází veřejnosti přístupná dvoupatrová manýristická krypta: tzv. „horní“ krypta slouží jako výstavní prostor, v dolní může návštěvník spatřit rakve olomouckých biskupů.

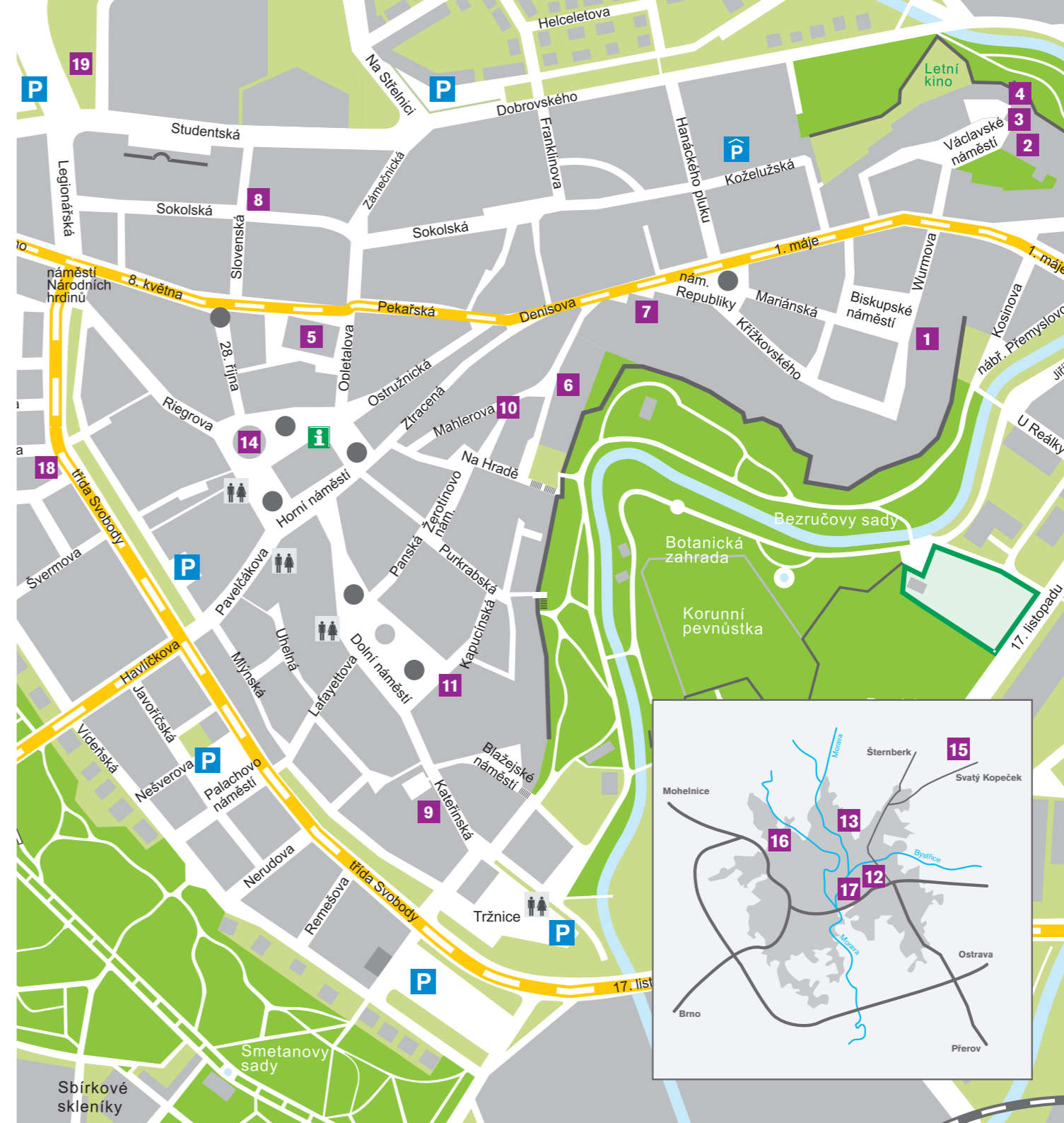
Na novogotickém oltáři při jednom z pilířů trojlodí je umístěn relikviiář s ostatky sv. Jana Sarkandra, svatořečeného papežem Janem Pavlem II. v Olomouci roku 1995. Mezi lety 1883–1891 prošla katedrála novogotickou přestavbou dle návrhu Gustava Meretty. Dómské varhany patří k nejlepším romantickým nástrojům v Česku.

3 KAPLE SV. ANNY

Jednolodní kaple sv. Anny se nachází v těsné blízkosti katedrály sv. Václava. V jádru ji tvoří raně gotická stavba, zasvěcená původně sv. Janu Křtiteli. Stejnomená kaple byla později vybudovaná v areálu přilehlého biskupského paláce. Původní kaple byla mezi lety 1306–1349 přestavěna pro vzácný přemyslovský relikviiář, paží sv. Anny. Od druhé třetiny 17. století sloužila jako volební místo olomouckých biskupů a arcibiskupů. V roce 1617 byla ukončena její celková přestavba v manýristickém duchu. Dnes již není možné vidět kapli v celé kráse. Při regotizaci průčelí katedrály v 19. století musela být zkrácena o celé první jižní pole.

4 KAPLE SV. BARBORY

Okrouhlá věž s kaplí sv. Barbory se nachází ve strategickém místě bývalého Olomouckého hradu. Byla postavena jako románská obytná věž v polovině 12. století. Na přelomu 12. a 13. století se stala součástí tzv. Nového hrádku, sídla markraběte. V 15. a 16. století bylo k věži přistavěno vřetenovité schodiště a prolomena nová okna na severní a jižní straně. Po roce 1535 se stala součástí Kapituliního děkanství. V polovině 18. století v ní byla nově vytvořena 3 podlaží. V nejvyšším podlaží vznikla barokní soukromá prelátská kaple sv. Barbory. Ve středověku měla věž kuželovou střechu, v baroku byla nahrazena kupolí s lucernou. Na špičce lucerny se nachází pozlacená plechová figura sv. Barbory. Románská okrouhlá věž s kaplí sv. Barbory je od roku 2006 přístupná veřejnosti jako součást expozice Arcidiecézního muzea.

OLOMOUCKÉ KOSTELY S PRŮVODCEM

Všechny nejvýznamnější olomoucké kostely a kaple jsou od května do září otevřeny denně nejméně od 9:00 do 17:00. V těchto kostelech je zajištěna i průvodcovská služba. Prohlídky nejsou možné v době konání bohoslužeb, koncertů apod.

VYBRANÉ POUTĚ NA SV. KOPEČKU

Svátek Navštívení Panny Marie
Svatokopecké hody
Slavnost Nanebevzetí Panny Marie
Odpuštěné svatosti
Pouť Matice svatokopecké
Romská pouť

TIPY Z KULTURNÍHO KALENDÁŘE

březen–duben Musica Religiosa
červen Noc kostelů
Svátky města – průvod ke cti sv. Pavlína
září–říjen Podzimní festival duchovní hudby
Festival barokní hudby Baroko

INFORMAČNÍ CENTRUM OLOMOUC

Horní náměstí – podloubí radnice
tel.: 585 513 385, 585 513 392
Otevřeno denně 9:00–19:00
e-mail: infocentrum@olomouc.eu
www.facebook.com/informacni.centrum.olomouc
www.tourism.olomouc.eu

- přístupná věž | zvonice
- průvodcovská služba během sezony
- sleva s Olomouc region Card
více informací na www.olomoucregioncard.cz

Vydalo statutární město Olomouc, 2011
Foto: archiv města